

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра управління та освітніх технологій

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет гуманітарно-педагогічний

“19” червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
Організація діяльності закладів аграрної освіти

Галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»

Спеціальність D3 «Менеджмент»

Освітня програма «Управління закладом освіти»

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробники: Шумілова І.Ф. професор кафедри, доктор пед. наук. доцент

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про особливості функціонування, управління та розвитку закладів освіти аграрного профілю. У межах курсу розглядаються сучасні підходи до стратегічного планування, кадрового та ресурсного забезпечення, академічного і адміністративного менеджменту. Особлива увага приділяється нормативно-правовому регулюванню, взаємодії із зацікавленими сторонами – стейкхолдерами, цифровізації освітнього процесу та інноваційним підходам до управління якістю освіти. Вивчення і осмислення тем формує практичні навички аналізу ефективності діяльності закладів вищої освіти аграрного спрямування, прийняття управлінських рішень, організації внутрішніх процесів та забезпечення сталого розвитку в умовах змін.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	(магістр)	
Спеціальність	D3 «Менеджмент»	
Освітня програма	«Управління закладом освіти»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	15 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	8 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	60 год.	76 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета формування в здобувачів освіти системи знань, умінь і навичок щодо розвитку управлінських здібностей в управлінні аграрним закладом освіти.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або використання інновацій за невизначеності умов і вимог

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)

ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;

ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії і плани

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;

СК 9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію (для ОПП)

СК 10. Здатність до управління організацією та її розвитком

СК 11. Здатність визначати стратегію розвитку закладу освіти аграрного профілю, розробляти оперативний план його діяльності

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;

ПРН 3. Проектувати ефективні системи управління організаціями;

ПРН 4. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї;

ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;

ПРН 10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач;

ПРН 11. Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу;

ПРН 12. Вміти делегувати повноваження та керівництво організацією (підрозділом);

ПРН 13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу);

ПРН 14. Розробляти та реалізовувати стратегічний та оперативний плани розвитку закладу освіти аграрного профілю на засадах європейських цінностей та цілей сталого розвитку.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Реалізація державної політики у галузі освіти і професійна підготовка кадрів для агропромислового виробництва													
Тема 1. Реалізація державної політики у галузі освіти і професійна підготовка кадрів для агропромислового виробництва		12	2	2			8	12	2				10
Тема 2. Аграрна освіта в Україні в умовах війни		12	2	2			8	12		2			10
Тема 3. Основні підходи і принципи в управлінні закладом аграрної освіти		12	2	2			8	12		2			10
Тема 4. Концептуальні		10	2	2			6	10	2				8

засади нової моделі вищої аграрної освіти												
Разом за модулем 1	46	8	8			30	46	4	4			38
Модуль 2. Стратегічний менеджмент у закладах аграрної освіти												
Тема 5. Стратегічний менеджмент у закладі аграрної освіти		11	2	2			7	12	2			10
Тема 6. Маркетингове управління закладом аграрної освіти		11	2	2			7	10				10
Тема 7. Маркетингові інструменти в управлінні закладом аграрної освіти		11	2	2			7	10		2		8
Тема 8. Логістичний менеджмент в закладі аграрної освіти: організація й оптимізація логістичних процесів у сільському господарстві та аграрному бізнесі		11	1	1			9	12		2		10
Разом за модулем 2	44		7	7			30	44	2	4		38
Усього годин			15	15								
Курсовий проєкт (робота) з _____ (якщо є в навчальному плані)	-											
Усього годин	90		15	15			60	90	6	8		76

2. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Реалізація державної політики у галузі освіти і професійна підготовка кадрів для агропромислового виробництва	2
2	Аграрна освіта в Україні в умовах війни	2
3	Основні підходи і принципи в управлінні закладом аграрної освіти	2
4	Концептуальні засади нової моделі вищої аграрної освіти	2
5	Стратегічний менеджмент у закладі аграрної освіти	2
6	Маркетингове управління закладом аграрної освіти	2
7	Маркетингові інструменти в управлінні закладом аграрної освіти	2
8	Логістичний менеджмент в закладі аграрної освіти: організація й оптимізація логістичних процесів у сільському господарстві та аграрному бізнесі	1
Разом		15

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Державна освітня політика та її вплив на формування кадрового потенціалу агропромислового комплексу	2
2	Розвиток аграрної освіти в Україні в умовах воєнного стану	2
3	Принципи ефективного управління закладом аграрної освіти в сучасних умовах	2
4	Розвиток системи вищої аграрної освіти	2

5	Стратегічний менеджмент у закладі аграрної освіти	2
6	Маркетингове управління закладом аграрної освіти	2
7	Маркетингові інструменти в управлінні закладом аграрної освіти	2
8	Логістичний менеджмент в закладі аграрної освіти: організація й оптимізація логістичних процесів у сільському господарстві та аграрному бізнесі	1
Разом		15

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Роль закладів освіти у реалізації державної політики щодо розвитку агропромислового виробництва	8
2	Вплив воєнних дій на розвиток аграрної освіти в Україні	8
3	Інноваційні підходи до управління закладами аграрної освіти	8
4	Нова концепція моделі системи вищої аграрної освіти	6
5	Стратегічний аналіз, планування, конкурентоспроможність, управління змінами, партнерства, цифрова трансформація.	7
6	Ринок освітніх послуг, цільові аудиторії, позиціонування, бренд, роботодавці, маркетингова стратегія	7
7	SWOT, 7P, Customer Journey Map, Value Proposition Canvas, SMM, CRM, цифрова аналітика, KPI, маркетинговий план	7
8	Постачання, запаси, транспорт, складування, Supply Chain Management, цифрова логістика, оптимізація витрат і ризиків	9
Разом		60

5. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- самооцінювання.

6. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод проєктного навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебатів;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- метод гейміфікованого навчання.

7. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. <i>Реалізація державної політики у галузі освіти і професійна підготовка кадрів для</i>		

агропромислового виробництва		
Практична робота 1.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Знати основні напрями та пріоритети державної політики у сфері освіти України; нормативно-правові акти, що регламентують підготовку кадрів для агропромислового комплексу (АПК); ключові положення стратегій та програм розвитку аграрної освіти в Україні. Уміти аналізувати освітні програми з підготовки фахівців для АПК; визначати потреби агропромислового ринку праці у кваліфікованих кадрах; формувати пропозиції щодо удосконалення професійної освіти в контексті державної політики.	8
Самостійна робота 1.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Мати навички інтеграції державних освітніх стандартів до практики організації освітнього процесу в аграрних закладах освіти; планування заходів з професійної підготовки кадрів відповідно до потреб аграрного сектору; комунікації з представниками органів влади, бізнесу та освіти щодо впровадження політики розвитку людського капіталу в АПК. Мати цілісне бачення взаємозв'язку між державною політикою у сфері освіти та економічним розвитком аграрної галузі; професійну позицію щодо реалізації освітніх реформ у контексті підготовки фахівців для агропромислового виробництва.	9
Практична робота 2.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Знати особливості функціонування аграрних закладів освіти в умовах воєнного стану; ключові виклики та загрози, що постали перед аграрною освітою у зв'язку з війною; національні та міжнародні ініціативи підтримки аграрної освіти в кризових умовах. Розуміти роль аграрної освіти у забезпеченні продовольчої безпеки держави під час війни; взаємозв'язок між освітнім сектором і відновленням аграрного виробництва; потреби ринку праці у фахівцях аграрного профілю в умовах післявоєнної відбудови.	8
Самостійна робота 2.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Уміти аналізувати зміни в організації освітнього процесу аграрних ЗВО в умовах воєнного часу; формулювати пропозиції щодо адаптації освітніх програм до потреб країни під час війни та у післявоєнний період; оцінювати ефективність антикризових управлінських рішень в аграрній освіті. Мати навички кризового менеджменту в освітньому середовищі; стратегічного планування розвитку аграрної освіти в умовах надзвичайних ситуацій; комунікації з партнерами, донорами та органами влади для забезпечення сталості освітнього процесу.	9
Практична робота 3.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Знати сучасні підходи до управління закладами освіти (традиційні, системні, стратегічні, інноваційні, комплексні тощо); принципи ефективного управління в аграрній освіті (принцип демократизму, науковості, безперервності, адаптивності, прозорості, партнерства тощо); особливості застосування управлінських підходів в умовах реформування освіти і розвитку аграрного сектору. Розуміти специфіку управління аграрними закладами освіти порівняно з іншими закладами освіти; важливість стратегічного мислення, інноваційного підходу і орієнтації на потреби сільськогосподарського виробництва; вплив принципів управління на якість освітніх послуг та підготовку фахівців для АПК.	8
Самостійна робота 3.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Уміти аналізувати й порівнювати різні підходи до управління закладом аграрної освіти; застосовувати управлінські принципи при прийнятті управлінських рішень. Мати навички стратегічного планування та системного підходу до організації діяльності ЗВО аграрного профілю; впровадження принципів інклюзивності, прозорості й ефективної комунікації у щоденне управління; модернізації управлінських процесів відповідно до потреб цифровізації й сталого розвитку аграрної освіти.	10
Практична робота 4.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Знати основні положення нової концепції розвитку системи вищої аграрної освіти в Україні; стратегічні цілі та напрями	8

	реформування аграрної освіти в умовах інтеграції до європейського та світового освітнього простору; роль вищої аграрної освіти у забезпеченні сталого розвитку сільського господарства та продовольчої безпеки. Розуміти потребу трансформації освітніх програм з урахуванням інновацій, цифровізації та потреб ринку аграрної праці; значення дуальної освіти, STEM-підходів, підприємницьких компетентностей у новій моделі підготовки аграрних фахівців; взаємозв'язок між модернізацією освітньої системи та ефективністю агропромислового виробництва.	
Самостійна робота 4.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Уміти аналізувати концептуальні зміни у структурі та змісті вищої аграрної освіти; визначати ключові чинники та бар'єри на шляху реалізації нової моделі освіти; розробляти пропозиції щодо вдосконалення управлінських підходів у впровадженні освітніх інновацій. Мати навички стратегічного планування освітнього розвитку ЗВО аграрного профілю відповідно до нової моделі; організації взаємодії між освітою, наукою та бізнесом у межах аграрного сектору; моніторингу та оцінювання результативності впровадження нових освітніх концепцій.	10
Модульна контрольна робота 1.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Мати й осмислювати професійне бачення шляхів відновлення й модернізації аграрної освіти після війни; готовність до впровадження інноваційних рішень для забезпечення безперервності підготовки фахівців у галузі АПК; цінності стійкості, відповідальності й служіння суспільству через освіту в аграрному секторі; компетентності сучасного керівника аграрного ЗВО, здатного управляти змінами, ресурсами та людським капіталом; професійне бачення управління як засобу забезпечення конкурентоспроможності освітнього закладу на ринку освітніх послуг; готовність до впровадження інноваційних і стратегічних підходів у розвиток аграрної освіти. Мати здатність до критичного мислення щодо реформування аграрної освіти; осмислювати моделі сучасного випускника аграрного ЗВО як інноваційного, підприємливого, компетентного фахівця; професійну позицію активного учасника трансформації аграрної освітньої системи.	30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. <i>Управління закладом аграрної освіти</i>		
Практична робота 5.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Знати сутність, мету й завдання стратегічного менеджменту в закладах аграрної освіти; етапи розробки та реалізації стратегії розвитку закладу освіти; інструменти стратегічного аналізу (SWOT-аналіз, PEST-аналіз, аналіз зацікавлених сторін тощо). Розуміти важливість стратегічного управління для забезпечення конкурентоспроможності аграрного ЗВО; взаємозв'язок між зовнішнім середовищем, внутрішніми ресурсами та стратегічними цілями закладу; роль керівника у формуванні стратегічного бачення і реалізації довгострокових змін.	8
Самостійна робота 5.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Уміти формулювати місію, бачення, стратегічні цілі та завдання аграрного закладу освіти; застосовувати сучасні моделі стратегічного управління в аграрній освіті; розробляти стратегічний план розвитку аграрного ЗВО з урахуванням ризиків та викликів. Мати навички стратегічного аналізу освітньої установи в умовах динамічного зовнішнього середовища; планування, моніторингу й коригування стратегічних ініціатив; командної роботи та залучення стейкхолдерів до процесу стратегічного управління.	9
Практична робота 6.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Знати сутність, принципи та функції маркетингового управління в освітній сфері; особливості застосування маркетингу в діяльності аграрного ЗВО; основні інструменти освітнього маркетингу: сегментація ринку, позиціонування, брендинг, просування	8

	освітніх послуг. Розуміти значення маркетингового підходу для підвищення конкурентоспроможності аграрного закладу освіти; роль маркетингу у формуванні позитивного іміджу та привабливості освітньої установи; вплив змін у зовнішньому середовищі на стратегії маркетингового управління.	
Самостійна робота 6.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Уміти аналізувати потреби цільових аудиторій (абітурієнтів, роботодавців, партнерів); розробляти маркетингову стратегію розвитку аграрного ЗВО; формувати ефективні комунікації для залучення та ефективного навчання здобувачів освіти. Мати навички застосування цифрових інструментів маркетингу (соціальні мережі, сайт, SEO, контент-маркетинг тощо) у просуванні освітніх послуг; управління репутацією та брендом закладу аграрної освіти; побудови довготривалих партнерських відносин з бізнесом, громадою та місцевими органами влади.	9
Практична робота 7.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Знати класифікацію та характеристики маркетингових інструментів, які застосовуються в освітній діяльності; особливості використання маркетингових інструментів у сфері аграрної освіти; сучасні тенденції в освітньому маркетингу (діджиталізація, персоналізація, бренд-менеджмент тощо). Розуміти роль маркетингових інструментів у формуванні попиту на освітні послуги; взаємозв'язок між маркетингом і стратегічним управлінням закладом аграрної освіти; специфіку цільової аудиторії аграрного ЗВО та вплив маркетингових комунікацій на її поведінку.	8
Самостійна робота 7.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Уміти обирати та застосовувати відповідні маркетингові інструменти (просування, PR, реклама, digital-маркетинг, брендинг, CRM) у практиці управління; аналізувати ефективність використання маркетингових інструментів у залученні здобувачів освіти та партнерів; розробляти комплекс маркетингових заходів для підвищення привабливості аграрного закладу освіти. Мати навички розробки та реалізації маркетингової кампанії з використанням сучасних інструментів (SMM, e-mail маркетинг, таргетинг, Google-продукти); створення бренду аграрного закладу освіти та управління його репутацією; моніторингу зворотного зв'язку та коригування маркетингової стратегії на основі отриманих даних.	10
Практична робота 8.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Знати основні поняття, завдання і функції логістичного менеджменту; особливості логістичних процесів у сільському господарстві та аграрному бізнесі; роль логістики в підвищенні ефективності освітньої діяльності аграрного ЗВО та в забезпеченні потреб агросектору. Розуміти взаємозв'язок між управлінням освітнім закладом та потребами аграрного ринку в логістичних компетенціях; вплив оптимізації логістичних процесів на ефективність агровиробництва; значення логістичних знань і навичок для підготовки фахівців аграрного профілю.	8
Самостійна робота 8.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Уміти аналізувати логістичні ланцюги постачання та збуту в аграрному секторі; планувати та оптимізувати логістичні процеси з урахуванням специфіки сільського господарства; впроваджувати елементи логістичного менеджменту в освітню та господарську діяльність аграрного ЗВО. Мати навички управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками в аграрному бізнесі; використання логістичних ІТ-рішень (ERP, SCM-системи, цифрові карти тощо); розробки логістичних рішень для аграрного підприємства або освітньо-виробничої бази закладу освіти.	10
Модульна контрольна робота 2.	ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 14. Бути здатними до системного стратегічного мислення; мати професійне бачення перспективного розвитку аграрного закладу освіти; відповідальне ставлення до управлінських рішень, що мають довгостроковий вплив на якість аграрної освіти. Мати здатність до розроблення та впровадження маркетингових інновацій у діяльність ЗВО аграрного профілю; стратегічне бачення розвитку аграрного закладу як	30

	суб'єкта конкурентного ринку освітніх послуг; підприємницьке та клієнтоорієнтоване мислення у сфері управління освітнім процесом. Мати навички аналітичного мислення для прийняття обґрунтованих маркетингових рішень; готовність до інноваційної діяльності в управлінні закладом; стратегічне бачення розвитку аграрної освіти з використанням маркетингових інструментів як засобу підвищення її конкурентоспроможності. Мати системне бачення ролі логістики в управлінні аграрним виробництвом і аграрною освітою; готовність до розроблення й впровадження логістичних стратегій в діяльність ЗВО; компетентності щодо інтеграції логістичних принципів в освітній процес.	
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

8. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3363>);
- посилання на цифрові освітні ресурси;
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;
- програма навчальної (виробничої) практики навчальної дисципліни (якщо вона передбачена навчальним планом).

9. Рекомендовані джерела інформації

1. Вплив сезонності на ефективність логістичних процесів в аграрному секторі. Agrologistyka.in.ua URL : https://agrologistyka.in.ua/iaki-osoblyvosti-lohistyky-v-ahrarnomu-biznesi-varto-vrakhovuvaty/#google_vignette
2. Ніколаєнко С. М., Ніколаєнко М. С. Вища аграрна освіта в Україні: виклики часу. Вісник аграрної науки. 2021. № 12. С. 5–17.
3. Ніколаєнко С. М., Ніколаєнко М. С. Аграрна освіта в контексті реформування вищої школи України: сучасні виклики та тенденції в аграрному секторі. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2021. Т. 3, № 2. С. 1–12.
4. Костюк Р. В., Романов Р. О., Зінченко Г. К. Впровадження інноваційних технологій як шлях розвитку аграрного сектору України <https://doi.org/10.5281/zenodo.11621923>
5. Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, О. С. Боднар, В. В. Радул, О. М. Старокожко, Ю. І. Кондратенко. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ. 2022. 506 с.
6. Логістика майбутнього: ефективні рішення для торгівлі. 2024. URL : <https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/9fc31b159d1bc95b6c8f8181d54dd19e.pdf>
7. Россоха В. В. Інноваційно-технологічне забезпечення розвитку сільського господарства : монографія. Київ : Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2023. 172 с. URL : <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/27173>
8. Трансформація підходів в управлінні та маркетингу у постпандемічний період : колективна монографія / [Курило Л. І., Боднар О. В., Гуторов А. О. та ін. ; під заг. ред. Храпкіної В. В., Пічик К. В.] ; Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ : Інтерсервіс, 2022. 282 с. URL : <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/26733>
9. Маркетинг і логістика у становленні цифрової економіки України : монографія / [Бочко О. Ю., Васильців Н. М.; Ганущак Т. В. ... Храпкіна В. В. та ін.] ; за наук. ред. Є. В. Крикавського, О. В. Дейнеги ; Національний університет «Львівська політехніка», Рівненський державний гуманітарний університет. Рівне Львів : О. Зень, 2022. 309 с.
10. Екологоорієнтовані підходи відновлення техногенно забруднених територій і створення сталих екосистем : колективна монографія / [Адамчук-Чала Надія Іванівна, Алексов Олександр Петрович, Андросов Єгор Вадимович ... Китаєв Андрій Сергійович ... Чала Ніна Дмитрівна та ін.] ; за заг. ред. Т. О. Чайки ; Полтавське відділення академії наук технологічної кібернетики України. Полтава : Астроя, 2022. 452 с.
11. Освіта і педагогічна наука України і Польщі 2005–2024 Бібліографічний показник URL : https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744180/1/Osvita_i_pedahohichna_nauka_Ukrayiny_i_Polshchi_2024.pdf
12. Наукова бібліотека НУБіП України (<https://nubip.edu.ua/structure/library>).

13. Навчальний портал НУБіП України
URL : <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3375>).
14. Електронний навчальний курс:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3363>

Додаткові джерела інформації

1. Шумілова І. Ф. Логістичний менеджмент в аграрному закладі освіти. *Philosophy and Governance*. № 3(7) (2025). DOI: [10.70651/3041-248X/2025.3.06](https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.3.06)
2. Шумілова І. Ф. Стратегійний менеджмент та організаційне управління в аграрних закладах освіти. *Публічне управління і політика* № 2(6) (2025) DOI: 10.70651/3041-2498/2025.2.05
3. Шумілова І. Ф. Місія сучасних університетів як суб'єктів економіки знань. Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія. Том 14. № 3 (2023). С. 172-181. DOI: [http://dx.doi.org/10.31548/hspedagog14\(3\).2023.172-181](http://dx.doi.org/10.31548/hspedagog14(3).2023.172-181)
4. Управління освітньою діяльністю : навч. посібник/авт.-упоряд. Базелюк В. Г., Гречаник Н. І., Кубіцький С. О., Шумілова І. Ф. Ч. 1-2. К.: Міленіум, 2023. 402 с.+238 с.
5. Шумілова І. Ф. Пріоритетні засади формування інноваційно-підприємницької компетентності майбутніх менеджерів освіти. Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія. Том 14. № 4 (2023). С. 148-158. DOI: [http://dx.doi.org/10.31548/hspedagog14\(3\).2023.148-158](http://dx.doi.org/10.31548/hspedagog14(3).2023.148-158)
6. Shumilova I., Kubitskiy S., Bazeliuk V., Rudyk Y., Hrechanyk N., Rozhnova T., Prykhodkina N. (2023). The system of forming the emotional and ethical competence of the future education manager in the conditions of transformational changes. *AD ALTA: Journal of interdisciplinary research* Vol.13. Issue 2, Special Issue XXXVIII. Pp. 82-89. URL : <https://ep3.nuwm.edu.ua/28469/1/KHAMSKA%20NELINA%20%20INNOVATIVE%20METHODS%20OF%20UPBRINGING%20PROCESS%20MANAGEMENT%20%281%29.pdf>
7. Shumilova I., Prykhodkina N., Volotovska T., Sholokh O., Cherezova I., Shust V. The system of formation of educational environment for the professional training of future education managers (in Ukrainian context). *AD ALTA-journal of interdisciplinary research*. 2024. Volume 14, Issue: 2, Special Issue XLIII, P. 6-10